

О. В. БОРАТИНСЬКИЙ (УКРАЇНА, ЛЬВІВ)
ПІДВІСНІ КАНАТНІ ЛІСОТРАНСПОРТНІ СИСТЕМИ –
ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ Й СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ ГІРСЬКИХ ЛІСІВ

Національний лісотехнічний університет України
 79057, вул. Генерала Чупринки, 103, Львів, Україна; nltu@ukr.net

With small stocks felled in the mountains, the most effective type of primary transportation of timber that meets the requirements of forestry and timber are mobile lisotransportni cable installation. Their application allows them to spend much less time to perform assembly and disassembly work compared to multi-unit installations.

Під час проведення робіт пов'язаних з заготівлею деревини наявні протиріччя між інтересами представників лісової галузі (зацікавлені в отриманні найцінніших порід дерев з найменшими виробничими затратами) і вимогами екології (проведення рубок у відповідності з лісівничими правилами й дотриманням законів збалансованого природокористування), а також між потребами в деревині та необхідністю накопичення стиглих насаджень для організації невичерпного і безперервного лісокористування. Надзвичайно гостро ця проблема відчувається сьогодні, особливо при освоєнні гірських лісів.

Гірські ліси стабілізують процес деградації окремих компонент екологічних систем (рослинний та тваринний світ, водний режим, ерозія ґрунтів тощо), визначають умови динамічної рівноваги природного середовища. Тому їх збереженню і відновленню потрібно приділяти значну увагу. Збереження підросту в гірських умовах дозволяє значно скоротити терміни вирощування лісу – на 20-30 років, підвищити продуктивність деревостанів (роботи Горшеніна М. М., Генсірука С. А., Сабана Я. О., Гулісашвілі В. З. та ін.).

Теоретичні дослідження вчених і практичний досвід виробників показали, що найефективнішими засобами механізації первинного транспорту деревини (так звана операція трелювання) є підвісні канатні лісотransпортні системи, адже вони найповніше відповідають поєднанню сучасних вимог ведення лісового господарства та промислового виробництва, а за енерговикористанням, металомісткістю поза всякою конкуренцією в порівнянні з іншими машинами й механізмами.

В усіх країнах світу, що володіють гірськими лісами, підвісні канатні установки отримали широке визнання (наприклад, Канада, США, Австралія, Японія, Чехія, Словенія, Австрія), як основа природо- і енергозберігаючих технологій їх освоєння. Однак, обсяги заготовленої деревини з допомогою канатних установок в наших умовах є недостатніми. Серед причин, що пояснюють таку ситуацію слід відзначити:

- за застосовуваних технологій проведення лісозаготівельних робіт і існуючих Правил рубок зростає питома вага розмежованих лісосік, часто з незначними об'ємами деревини, що призводить до зростання частоти переміщень підвісних канатних установок, а отже до збільшення трудовитрат на монтаж-демонтажні роботи;

- відсутність достатньої кількості канатних установок взагалі та необхідного типу, які серійно випускаються в нашій країні (закордонні установки надзвичайно вартісні й не завжди підходять для умов Українських Карпат), спровокувала втрату кваліфікованих робітників з її експлуатації і обслуговування.

З метою подолання кризового стану в розвитку та вдосконаленню підвісних лісотransпортних систем необхідно вирішити такі завдання:

- проектування і впровадження підвісних канатних установок на основі наукового обґрунтування та стандартизації їх параметрів, відповідно до кращих світових зразків;

- освоєння гірських лісів повинно здійснюватись на основі державного планування відповідно до еколого-ощадних технологій, при суворому контролі за їх дотриманням і винагородженням за не нанесення пошкоджень гірським екосистемам;

- розроблення і впровадження програм державного стимулювання підприємств, що займаються виготовленням підвісних канатних установок;

- навчання кадрів питанням експлуатації сучасної техніки і введення передових технологій проведення лісозаготівель в гірських умовах.